

Verslag: Het decretale kader van spijbelen en schoolverzuim

Steven Bruneel: coördinator leerplichtcontrole

De presentatie bevat screen shots uit de regelgeving zelf. Er zitten links in de presentatie naar de betreffende regelgeving. Dit verslag bevat vooral informatie over het gesprek naar aanleiding van deze presentatie. De informatie uit de presentatie zelf wordt niet opnieuw opgenomen.

Steven licht het wettelijke kader toe rond de **leerplicht**, met daarbinnen aandacht voor de federaal opgelegde algemene leerplicht, de deeltijdse leerplicht die wordt geregeld via de Codex SO, de regelgeving rond huisonderwijs, vrijstelling van leerplicht en kinderen zonder wettig verblijfsstatuut. Belangrijk is dat een vrijstelling om andere redenen dan een reeds behaald getuigschrift SO of een ernstige lichamelijke /psychische handicap nooit mogelijk is. Dus ook niet bij ontvoogding, huwelijk of ouderschap.

Daarna wordt kort stilgestaan bij het **absoluut verzuim**. Dat zijn leerlingen die op geen enkele manier aan de leerplicht voldoen. De leerplichtcontrole die door AgODi gebeurt, verloopt als volgt:

- Startpunt is het rijksregister
- Per 1 oktober gebeurt een controle:
 - o Vergelijking met Discimus
 - o Vergelijking met registratie in het alternatief onderwijscircuit
 - o Matching met Franstalig landsgedeelte
- Manuele opzoeking (met vb. spellingsverschillen in de voornaam)
- Nadien krijgen de ouders een brief met aansluitend 3 à 4 weken de tijd om te antwoorden. Als er geen antwoord komt, volgt er nog een herinneringsbrief.
- Een lijst met de resterende kinderen wordt doorgestuurd naar het College van Burgemeester en Schepenen van de diverse steden en gemeenten. Gemeentes worden aangespoord om hierrond aan de slag te gaan met hun wijkagenten. Elke gemeente organiseert dit anders.
- Nadien is de laatste stap: het doorsturen van dossiers naar de parketcriminologen (jaarlijks gaat het om ongeveer 150 dossiers voor basisonderwijs en secundair onderwijs samen).

Omtrent **afwezigheden** wordt in eerste instantie een toelichting gegeven over de gebruikte codes.

Volgende vragen worden daarbij gesteld:

- Zijn de codes voor basisonderwijs en secundair onderwijs hetzelfde? → De meeste wel, maar er zijn ook verschillen.
- Welke stappen kan een CLB ondernemen bij een verhuis van een leerling, terwijl er een plicht is om de leerling verder op te volgen? → Een verhuis met wijziging van domicilieadres gaat vaak gepaard met schoolverandering. Na 14 dagen uitschrijving zonder herinschrijving ontvangen de ouders een brief. Dit blijft nog steeds verantwoordelijkheid van het CLB van de uitschrijvende school, maar praktisch begrijpen wij dat dit niet altijd mogelijk is. De CLB-medewerkers geven aan dat je vaak het nieuwe adres niet kent. Bovendien is het CLB er niet toe gemachtigd om dit te gaan opzoeken. Hoe pakken we dit dan aan? → Steven geeft aan dat AgODi de informatie over het domicilieadres mag doorgeven aan CLB, politie en parket.

Er wordt ook stilgestaan bij **ongeoorloofd relatief verzuim (B-codes)**. Twijfelachtige medische attesten, valse attesten of attesten die niets te maken hebben met de medische toestand van de leerling (maar vb. van de ouder) gelden niet en leiden tot een B-code.

Daarnaast is er aandacht voor de gewijzigde regelgeving: vanaf 5 B-codes is er sinds dit schooljaar een verplichte melding aan het CLB (vroeger vanaf 10 B-codes) + vanaf 15 B-codes wordt de afwezigheid als problematisch beschouwd (vroeger 30). De meest recente cijfers worden gepresenteerd, maar zijn nog niet vrijgegeven voor verdere verspreiding.

Volgende vragen worden daarbij gesteld:

- Gelden deze cijfers voor basis en secundair? Ja. De wijzigingen lopen ook gelijk.
- Nu is een afwezigheid vanaf 15 B-codes 'problematisch', maar volgt studietoelage ook? Neen, de drempel daar blijft 30 B-codes.
- Sint-Niklaas: door de verplichte melding aan het CLB vanaf 5 B-codes is het aantal op te volgen dossiers bijna verdubbeld. Kunnen CLB's dit blijven bijhouden? Hebben zij extra middelen gekregen? Steven bevestigt dit: de meest recente cijfers (gisteren) wijzen hier ook op en er zijn inderdaad geen extra middelen naar de CLB's gegaan.
- Onlangs nam ik (CLB-medewerker) contact op met het nummer 1700, infopunt onderwijs en vroeg naar de consequenties van het 'niet ingeschreven zijn'? De medewerker van het infopunt zei dat de kinderbijslag wordt ingehouden. Klopt het dat de kinderbijslag wordt ingehouden? → Steven: Neen, dat klopt niet. Enkel via schooltoelage is er een 'financiële straf'. Dit was wel een paar keer onderwerp van discussie de afgelopen jaren.
- Studietoelage kan ingetrokken worden na onderzoek van manifeste onwil van de ouders. Door wie wordt dit vastgesteld? → Steven: Lokale politie op basis van zowel onwil naar hulpverlening als naar schoolparticipatie. AgODi krijgt deze antwoorden van de politie. Wordt er na 30 B-codes altijd samengewerkt met de lokale politie? → Steven: Neen, niet altijd. Standaard is het zo: heeft een leerling 2 schooljaren op rij meer dan 30 B's, dan wordt de studietoelage teruggevorderd. Ouders kunnen daartegen beroep aantekenen en dan pas wordt er onderzocht of er sprake van onwil was.
- Als scholen een melding doen bij politie omtrent afwezigheden, volgen jullie dat dan ook op? → Steven: Als we leerlingendossiers doorsturen naar het federaal parket, is dit niet verder onze bevoegdheid en ontvangen we daarover geen gedetailleerde feedback. Over leerlingendossiers die door de politie worden onderzocht, wordt wel informatie gegeven aan onze dienst.

Steven presenteert een aantal recente cijfers (**Spijbelproblematiek in kaart**). Deze cijfers zijn nog niet officieel vrijgegeven en worden dus niet verder verspreid. In de laatste 8 jaar is de spijbelproblematiek verdubbeld. Dit zijn voorlopige cijfers, het duurt tot het eind van het schooljaar voor hierover een officiële communicatie volgt.

Tot slot wordt de rol besproken van een aantal belangrijke **actoren binnen spijbelproblematiek**.

Op 1/3/2014 ging het decreet integrale jeugdhulp in voege. Dat had ook een effect op de aanpak rond spijbelen. De richtlijnen werden gebundeld in het document [Vlaamse krachtlijnen inzake de aanpak van spijbelproblematiek](#).

Steven staat eerst stil bij de **rol van de school** en het belang van een goede samenwerking met het CLB als draaischijf naar de welzijnssector.

- Bij 1B-code is het van belang al in communicatie te treden met ouders en leerling.
- Er zijn 2 soorten taken voor de school: enerzijds het creëren van een positief schoolklimaat en een preventief beleid (o.a. via kleuterparticipatie) en anderzijds een correcte registratie en opvolging.
- Verplichte melding aan CLB na 5 B-codes. School en CLB bepalen samen de noodzaak om een begeleidingstraject op te richten. Dat is dus niet verplicht. Alle stappen die ondernomen worden, worden genoteerd in het begeleidingsdossier op school (ter inzage van verificateur)

Er wordt gevraagd of de B-codes ook inhoudelijk bekeken worden bij registratie? CLB werkt nu met onderverdelingen: luxe verzuim, administratieve slordigheid, ... Nu registreer je frequenties en geen inhoud. → Antwoord: er zijn momenteel momenten gesprekken bezig met kabinet en beleid om codes te herbekijken. Het is niet duidelijk welke richting dat uitgaat op dit moment.

Er wordt aangehaald dat het belangrijk is voor een school of CLB om in kaart te krijgen wat de meest voorkomende en / of urgente subcategorieën zijn binnen de B-codes: waar een moeilijke thuissituatie mee gepaard gaat, een complexe problematiek ... Een administratieve slordigheid is eerder op te volgen door de school, andere zaken zijn eerder voor het CLB. → Antwoord: de verschillende “soorten” spijbelaars weerspiegelen zich niet in de codes, voor iedereen: code B.

Bij de **rol van het CLB** wordt opnieuw stilgestaan bij de bijkomende opdracht van het CLB vanaf 5 B-codes. De aanwezige CLB-medewerkers wijzen erop dat het problematisch is dat het CLB er steeds opdrachten bij krijgt, maar dat het CLB en de draagkracht nooit in totaliteit bekeken wordt door de overheid. Op dit moment is het niet meer werkbaar en wordt de regelgeving een ‘papieren tijger’: er wordt een formalistische reflex gecreëerd om op papier in orde te zijn.

Jean-Pierre Verhaeghe (LOP-voorzitter Gent BaO) treedt de CLB-medewerkers bij dat er momenteel in de praktijk nog geen groot voordeel wordt gevoeld van de verlaging van 10 naar 5 B-codes zonder extra middelen. De basis blijft inzetten op het voorkomen van die B-codes.

Steven geeft aan dat er inderdaad meer en meer meldingen vanuit de CLB's komen dat het niet werkbaar is. Er is begrip voor de situatie. We moeten ons wel blijven afvragen hoe het komt dat de school onaantrekkelijk wordt voor heel wat kinderen.

Steven overloopt nog snel de **gemandateerde voorzieningen**, namelijk het OCJ en het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling om daarna over te gaan naar de rol van de overheid, gedeeltelijk als antwoord op eerder gemelde bedenkingen.

Wanneer een melding van een zorgwekkend dossier wordt gedaan naar AgODi, is het zeer moeilijk om daarin begeleiding op te nemen. De medewerkers van AgODi kennen immers de leerlingen en de problematiek niet. Wat we wel doen, is bellen of een brief sturen naar de ouders. Dit is een standaardbrief waar vaak geen gevolg aan wordt gegeven. AgODi is zelf vragende partij om die melding uit de regelgeving te halen. AgODi kan vooral cijfermatige analyses doen.

Een CLB-medewerker van Gent geeft aan dat er een aantal knelpuntdossiers zijn waarbij zowel het CLB, de school, de jeugdrechtbank en het vertrouwenscentrum vast zitten. Het gaat dan meestal om manifeste onwil bij de jongeren zelf. Wat doe je met die dossiers? Waar kan je dan nog terecht → Antwoord: als jullie van mening zijn dat er onwil is van de jongere, gaat het dossier naar het parket. Vanuit het CLB wordt gerepliceerd dat er dan gesproken wordt over een 'plaatsing', maar dat alles vol zit of dat de meldingen vanaf 17 jaar geseponneerd worden. En die seponering gebeurt steeds vroeger / jonger omdat er gekeken wordt naar de duurtijd van de wachtlijsten. Als CLB kan je dan echt niets meer doen. Waar kunnen die signalen gegeven worden aan het beleid? Hoe geven we die signalen door? → Antwoord: AgODi kan met die zorgwekkende dossiers een signaal geven. Steven raadt aan alle knelpuntdossiers door te sturen naar AgODi. Wij hebben signaalfunctie. Belangrijk is om zeker alle ondernomen stappen te vermelden.

Er wordt nog één laatste vraag gesteld: Vanaf 15 B-codes gaat het om een zorgwekkend dossier, moet er nog iets extra gebeuren? → Antwoord: Melding problematische afwezigheden vanaf 15 bestaat niet meer, nu gebeurt dit op basis van de registratie in Discimus.

Steven Bruneel wordt hartelijk bedankt voor de uiteenzetting door de voorzitter van de sessie, de heer Hubert Buys.

(Verslag: Evelien Lombaert/Eindredactie: Patrick Vanspauwen)